

Секція 2

Харламова Ю.Є.

*ад'юнкт ад'юнктури Національного
університету цивільного захисту України*

*Науковий керівник: доктор наук з
державного управління, професор
Домбровська С.М.*

*Національний університет цивільного
захисту України*

E-mail: harlamovajulia@gmail.com

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Фінансово-економічний механізм є одним з центральних механізмів реалізації державної політики у сфері підготовки фахівців служби цивільного захисту в Україні. Проблеми фінансування сфери цивільного захисту залишаються на сьогоднішній день не достатньо дослідженими незважаючи на надзвичайну важливість та практичну значимість.

Над загальними проблемами фінансово-економічного механізму працювали та працюють багато зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Біла О. Г., Зиновій Ф. В., Ільницька Г. Я., Ковалюк О. М., Крупка М.І., Кульман Анри, Лондар С. Л., Львовчкін С. В., Півень А. І., та інші. Питаннями фінансування саме ДСНС України займались Чубенко А.Г., Садковий В. П. та інші.

Сутність фінансово-економічного механізму у вітчизняній та зарубіжній літературі науковці розкривають по-різному. Проте, більшість вчених вживає це поняття поряд з іншими економічними категоріями. Тому ми вважаємо за доцільне більш детально та ґрунтовно розкрити це визначення через змістовно-

структурний аналіз таких понять як економічний механізм, фінансовий механізм, фінанси, фінансування, управління.

Термін «фінанси» є загальноприйнятим, частіше за все його трактують як систему економічних відносин між державою, юридичними та фізичними особами, а також між окремими державами і міжнародними економічними інститутами й організаціями щодо акумуляції та використання грошових засобів на основі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту і національного доходу [1]. Роль та значення фінансів в економічних відносинах суспільства залежить від місця грошових відносин, проте фінансові взаємозв'язки виражають далеко не всі грошові відносини. Адже фінанси відрізняються від грошей як за змістом, так і за функціями, які виконують.

Під «фінансуванням» у науці розуміють забезпечення фінансовими ресурсами, які необхідні для підприємств, організацій, а також різних економічних програм і видів економічної діяльності, будівництв і об'єктів, що будуються. Тому на сьогоднішній день це поняття поступово трансформується у «фінансове забезпечення». Саме такою категорією зараз оперують більшість науковців, які вважають, що слово «забезпечення» є необхідним у такому контексті поняття. В українській мові слово «забезпечувати» означає поставляти щось у необхідній або достатній кількості, щось гарантувати, обороняти або захищати, створювати умови для здійснення чого-небудь, кого-небудь або що-небудь охороняти від небезпеки тощо [2]. В галузі державного управління «забезпечення» трактується як дія або виконання чого-небудь, що може послугувати гарантією того чи іншого процесу. Коли мова йде про забезпечення управління, то науковці вказують на конкретний якісний аспект, який йому притаманний, при цьому на увазі мають сукупність засобів, умов і дій, які, в свою чергу, гарантують нормальне проходження управлінських процесів [3].

І. Зятковський тлумачить поняття «фінансове забезпечення», як систему джерел і форм фінансування розвитку економічної і соціальної сфер суспільства. Він говорить про те, що воно здійснюється в трьох формах:

самофінансування, кредитування, бюджетні асигнування. У свою чергу, самофінансування він визначає як покриття витрат за рахунок власних коштів, яке є визначальною формою фінансового забезпечення, хоча і не основною за питомою вагою. Кредитування, як ефективна форма фінансового забезпечення, що визначає покриття частини витрат за рахунок позичених коштів, яке здійснюється у формах комерційного і банківського кредитів. Ефективність забезпечується встановленням таких принципів кредитування, як поворотність, терміновість, платність, матеріальна забезпеченість. Бюджетні асигнування, як форма фінансового забезпечення за рахунок централізованого фонду грошових коштів держави [4].

Найбільш поширені напрями структуризації складових фінансово-економічного механізму на комплекс зазначених елементів:

- Підсистема фінанси-кредитного інструментів (форми, методи, важелі)
- Організаційна структура;
- Нормативно-правовий режим та інформаційне забезпечення;
- Фінансове забезпечення та фінансове регулювання;
- Організаційна структура, фінансове забезпечення, фінансове регулювання та важелі впливу;
- Фінансові методи, фінансові важелі, правове забезпечення, нормативне забезпечення, інформаційне забезпечення;
- Система регулювання фінансової діяльності, система зовнішньої підтримки фінансової діяльності, система фінансових важелів, методів та інструментів [5]

Під час аналізу було виявлено, що науковці при розгляді економічного і фінансового механізмів у своїх роботах виділяють як багато спільних рис при їх формуванні, так і індивідуальних. Наприклад, до спільних рис можна віднести те, що фінансовий і економічний механізм є сукупність методів, форм, засобів, важелів на основі яких здійснюється процес управління зазначеною сферою чи діяльністю окремих суб'єктів. До індивідуальних рис можна віднести особливості застосування зазначених методів, важелів та інструментів для

ефективного функціонування механізму та досягнення поставлених суб'єктами цієї системи цілей через дотримання принципів та виконання функцій діючого механізму.

Фінансовий та економічний механізми вирішують одне практичне завдання, про це свідчить їх спорідненість, взаємопов'язаність та взаємовизначеність властивих для обох механізмів спільних елементів, а саме: фінансові методи (ціноутворення, стимулювання, контроль та планування); фінансові інструменти (грошовий капітал, фінансові стимули, фінансові санкції тощо); фінансові важелі, які конкретизують дію функціонування фінансового інструменту у фінансовому механізмі (баланс доходів і витрат, прибуток, внутрішній аудит, норми прискореної амортизації, ліцензування, атестація, акредитація тощо).

Крім цього, проведені дослідження визначили, що здебільшого при огляді та визначені фінансово-економічного механізму вчені наповнюють різними за назвою, проте рівнозначними за економічною природою елементів. Тому, ми пропонуємо, використовувати визначення фінансово-економічний механізм для повного відображення складного інструментарію, який використовується для регулювання економічної складової підготовки фахівців служби цивільного захисту.

З урахуванням вище викладеного, ми пропонуємо, що інструментарієм фінансово-економічного механізму є сукупність форм і методів створення та використання фінансових ресурсів для забезпечення діяльності вищого навчального закладу. У той час ринкові засади на які поступово переходить економіка нашої держави вимагають розглядати діяльність закладів освіти, як виробників та продавців освітніх послуг, які, у свою чергу, формують відповідну пропозицію. Попит на послуги визначають потенційні споживачі спираючись на основний регулятор, який визначає обсяг пропозиції та попиту, а саме – ціну за надані освітні послуги.

Враховуючи специфіку фінансово-економічної діяльності підготовки фахівців служби цивільного захисту та на основі дослідженні різних підходів

для визначення цього поняття, під *фінансово-економічним механізмом державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту* слід розуміти сукупність інструментів, важелів, стимулів, фінансово-економічних методів створення та використання фінансових ресурсів для забезпечення діяльності вищого навчального закладу ДСНС України та кожного окремого суб'єкта.

Рис. 1 Підходи щодо визначення суті дефініцій «фінансово-економічного механізму державного управління підготовкою фахівців служби цивільного захисту»

Джерело: сформовано на основі проведеного дослідження

Список використаної літератури

1. 1. Финансово-кредитный словарь. – Т. 3 : Р – Я / глав. Ред Н. В. Гаретовский – М. : Финансы и статистика, 1988. – 511 с. – С. 338
2. Словник української мови : в 10 т. – К. : Наук. Думка, 1972. – Т. 3. – 630 с. – С.19
3. Державне управління: теорія та практика / за заг. ред. Б. В. Аверянова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с. – С. 402
4. Зятковський І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств: Монографія. –Тернопіль. Економічна думка. – 2000. ? 215 с. (С. 44-150)
5. Прокопенко Н.С. Фінансово-економічний механізм управління діяльністю готельних підприємств : [монографія] / Прокопенко Н.С., Виклюк М.І., Бакеренко Н.П. – Львів: Ліга – Прес, 2013. – 192 с.